

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕГРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Г. В. Скуль, к. е. н.

ННЦ «Інститут землеробства НААН»

У роботі описано складові елементи організаційно-економічного механізму регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції. Визначено вихідні, фундаментальні елементи, на яких будується механізм інтеграції. Автором представлено основні принципи формування механізму інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції.

Постановка проблеми. Сучасні проблеми, з якими зіштовхуються підприємці при веденні бізнесу в нашій країні, значною мірою пов'язані з інституційним середовищем. Недосконала конкуренція, відсутність ефективних важелів ринкової економіки, застарілий господарський механізм регулювання національної економіки з невідпрацьованими інструментами впливу на діяльність суб'єктів господарювання призвели до критичного становища в економіці, та сільському господарстві, зокрема. Розбалансованість інтересів держави, виробника і населення зумовили низку кризових явищ на селі:

- занепад соціальної інфраструктури;
- масова міграція та еміграція сільського населення;
- заволодіння великими земельними масивами на правах

довгострокової оренди та емфітевзису монополіями;

- порушення балансу агроєкосистеми;
- витіснення з агробізнесу малих та середніх підприємств, фермерських господарств.

Розв'язання вище перелічених проблем можливе, через впорядкування усіх складових ринкового механізму та інституційного середовища в єдину систему з налагодженим комплексом дієвих заходів, які направлені на підвищення ефективності суб'єктів господарювання, з одного боку, та виправлення помилок, пов'язаних з глобалізацією та інтенсифікацією в АПК, з іншого. Одним із ключових інструментів, який здатний поєднати ринкові важелі та систему державного управління є організаційно-економічний механізм регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням сутності та структури механізму управління, структуризації та формування організаційно-економічного механізму управління присвячені роботи багатьох вітчизняних та закордонних науковців, серед яких: О. І. Волков, В. К. Скляренко, М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба, О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. В. Касьянюк, А. А. Садсков, В. В. Цурик, М. П. Денисенко, С. А. Жданов та ін. Проблема екологізації агропромислового виробництва та формування екологічно-збалансованого сільського господарства присвятили свої праці С.М. Романенко, О. П. Гейдт, В.М. Трегобчук, С.А. Орел, В.Г. Потапенко та ін. Однак, у їх роботах відображені лише окремі аспекти щодо управління виробництвом екологічнобезпечної продукції. Існуюча складність процесів перехідної економіки потребує пошуку нових шляхів та підходів до вирішення поставленого завдання.

Мета дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних аспектів формування організаційно-економічного механізму регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції та визначення ключових елементів у його структурі.

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, категорія «регулювання» займає важливе місце як у процесно-структурованому менеджменті, так і в системі державного управління. Якісна, екологічно безпечна продукція стає важливим чинником зростання конкурентоспроможності в умовах формування ринкової економіки. Відновлення втраченої екологічної рівноваги та відтворення виснажених природних ресурсів потребують перегляду існуючих підходів до управління виробництвом продукції. Реформування необхідно здійснювати у площині відносин «держава-суб'єкти господарювання». Як вихід, пропонуємо сформулювати певний

організаційно-економічний механізм регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції, який на макрорівні стане першим кроком до сталого розвитку національного виробництва та зуміє задовольнити зростаючий попит населення на органічну продукцію з урахуванням мінливих смаків споживачів.

Управління виробництвом екологічнобезпечної продукції здійснюється на двох рівнях: на макрорівні - економіка, її сектори та галузі, та мікрорівні - в межах конкретного суб'єкта господарювання. Важливим етапом у формуванні організаційно-економічного механізму регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції є визначення об'єкту та суб'єкту дослідження. Об'єктом виступає процес виробництва екологічнобезпечної продукції, а суб'єктом - сільськогосподарські товаровиробники.

Механізм інтеграції будується на таких вихідних, фундаментальних елементах: принципи, цілі, функції і методи.

Принципи формування механізму інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції пропонуємо визначити наступні:

- органічний тип взаємовідносин між усіма елементами (суб'єкти, об'єкти) механізму;
- врахування інтересів сільськогосподарських підприємств та державних органів;
- фінансова та господарчо-економічна єдність елементів механізму;
- гнучкість у прийнятті рішень;
- координація спільних зусиль з урахуванням характеру зв'язків між суб'єктами механізму;
- врахування потенціалу кожного виду підмеханізму, аналіз сильних та слабких сторін;
- забезпечення досягнення позитивних економічних та соціальних результатів після впровадження механізму;
- системність, послідовність та координованість дій щодо етапів формування механізму.

Пропонуємо у складі організаційно-економічного механізму регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції виділити кілька складових : система управління виробництвом екологічнобезпечної продукції, розробку концептуальних засад інтеграційного процесу з включенням обґрунтування передумов, факторів, принципів, методів цього процесу; оцінку зовнішнього середовища; діагностику суб'єктів інтеграційного процесу

Взаємодію елементів структури механізму з метою прийняття рішень, визначення технології і процедур роботи, організації праці

робітників забезпечує процес управління. Система управління включає: цільову, функціональну та систему забезпечення.

До складу системи забезпечення організаційно-економічного механізму входять підсистеми правового, ресурсного, нормативно-методичного, наукового, технічного, інформаційного забезпечення управління підприємством. Вона передбачає оцінку існуючого потенціалу, необхідного для виробництва органічної продукції.

Процес управління виробництвом екологічнобезпечної продукції складається з таких функцій: планування, організації, мотивації, контролю та регулювання.

Регулювання виробництва екологічнобезпечної продукції включає сукупність державних і недержавних інституцій, які забезпечують наявність правових, організаційних і економічних умов, необхідних для впровадження і розвитку органічного виробництва. Серед державних можна виділити Міністерство аграрної політики, Управління агропромислового розвитку, національні наукові центри.

Правове поле виробництва екологічнобезпечної продукції об'єднує конституційні норми, Господарський, Податковий, Земельний, Цивільний кодекси, окремі Закони України, нормотворчі акти Президента України, уряду та місцевих органів влади, внутрішні установчі документи.

Ресурсне забезпечення визначається як сукупність певних видів ресурсів (матеріальних, технічних, технологічних, трудових, фінансових, інформаційних, інтелектуальних) і джерел їх формування, що безпосередньо беруть участь у процесах виробництва або можуть бути мобілізовані з метою забезпечення широкомасштабного використання його потенційних можливостей та переходу підприємства до якісно нового стану.

Наукове передбачає впровадження наукових розробок інноваційного характеру та наявність кваліфікованих наукових кадрів та зв'язок виробництва із науковими установами.

Нормативно-методичне включає правила сертифікації, технології виробництва, зберігання, маркування при пакуванні та продажу органічної продукції.

Інформаційне поле полягає в доступі та поширенні інформації, яка стосується виробництва та реалізації органічної продукції: участь та проведення круглих столів, семінарів, конференцій, діяльність дорадчих служб, заходи популяризації споживання органічної продукції.

Метою планування є розробка і побудова системи планів підприємства, спрямованих на задоволення попиту споживачів і

отримання достатнього і стабільного прибутку від результатів його виробничо-господарської діяльності протягом тривалого часу [1, с. 7]. Одним із головних завдань планування є оптимальний розподіл наявних ресурсів.

Функція організації реалізує попередньо намічений план і спрямована на розподіл завдань між виконавцями.

Мотивація полягає у створенні системи стимулів для ефективного виконання поставлених завдань направлених на досягнення організаційних цілей.

Облік, як функція управління, являє собою одержання і фіксацію в кількісній формі результатів стану об'єкта і ресурсів у будь-який момент часу функціонування системи. Саме облік створює можливість реального контролю над ходом виробництва, його регулювання і кінцеву фіксацію діяльності підприємства за звітний період [2].

Контроль визначається як система спостереження та перевірки процесу функціонування і фактичного стану об'єкту з метою оцінки обґрунтованості і ефективності прийнятих управлінських рішень та результатів їх виконання [3, с.7-10].

Регулювання спрямоване на усунення недоліків в системі управління виробництвом шляхом розроблення і впровадження відповідних заходів.

Висновки. Організаційно-економічний механізм регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції повинен забезпечити використання об'єктивних економічних законів, закономірностей та ресурсів для досягнення поставлених цілей. Даний механізм має складну та динамічну структуру, яка формується під впливом поєднання державних методів управління і ринкових важелів регулювання розвитку агропромислового комплексу. На основі проведеного дослідження стає можливим вирішення подальших завдань формування та реалізації організаційно-економічного механізму регулювання інтеграції виробництва екологічнобезпечної продукції.

Список використаних джерел

1. Одинцова Л.А. Планирование на предприятии : Учебник для вузов / Л.А. Одинцова. – М. : Академия, 2007. – 272 с.
2. Антикризисное управление підприємством [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/books/60.html>
3. Белобжецкий И.А. Финансово-хозяйственный контроль в управлении экономикой.- М.: Финансы, 1979.- 252с.